

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
ESTONIAN AIR NAVIGATION SERVICES

KINNITATUD
Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi
üldkoosoleku
..... 2003.a.
protokolliga nr.

MAJANDUSAASTA ARUANNE 2002

Äriniimi:	Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts
Äriregistri kood:	10341618
Aruandeperiood:	01.01.2002 – 31.12.2002
Aadress:	Lennujaama tee 2 Tallinn 11101
Telefon:	+372 625 8230
Faks:	+372 625 8200
Elektronpost:	ears@ears.ee
Kodulehekülg:	www.ears.ee

Jaan Tamm
Juhatuse esimees

Are Piel
Juhatuse liige

Tanel Rautits
Juhatuse liige

Tallinn 2003

Sisukord

Sisukord	2
Info ettevõtte kohta	3
Tegevusaruanne	4
Sissejuhatus.....	4
Tähtsamad sündmused aruandeaastal	5
Lennuohutus ja kvaliteet	7
Personal.....	7
Tariifid	8
Investeeringud.....	9
Pilk tulevikku	9
Raamatupidamise aastaaruanne.....	11
Juhatuse deklaratsioon	11
Bilanss.....	12
Kasumiaruanne	13
Rahavoogude aruanne	14
Omakapitali muutuste aruanne	15
Aastaaruande lisad	16
Aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusskeemid ja arvestusmeetodid.....	16
Likviidsed vahendid.....	20
Ostjatelt laekumata arved.....	21
Maksude tagasinõuded ja maksuvõlad.....	21
Põhivara	21
Pikaajalised kohustused	22
Hankijatele tasumata arved	23
Võlad töövõtjatele	23
Omakapital	23
Realiseerimise netokäive	24
Rent	25
Mitmesugused tegevuskulud.....	26
Rahavoogude aruanne	26
Tingimuslikud kohustused	26
Tehingud seotud osapooltega.....	27
Finantsriskide juhtimine.....	27
Audiitori järeldusotsus.....	29
Kasumi jaotamise ettepanek.....	30
Juhatuse ja nõukogu kinnitus majandusaasta aruandele.....	31

Info ettevõtte kohta

Ärinimi:	Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts	
Postiaadress:	Lennujaama tee 2	
11101 Tallinn		
Asukohamaa:	Eesti Vabariik	
Telefon:	+372 625 8230	
Faks:	+372 625 8200	
Elektronpost:	eans@eans.ee	
Interneti kodulehekülg:	www.eans.ee	
Äriregistri kood:	10341618	
Käibemaksukohuslase registreerimisnumber:	EE100339639	
Põhitegevusala:	Lennujuhtimisteenuse osutamine	Tallinna
	lennuinfopiirkonnas	
Majandusaasta:	01. jaanuar - 31. detsember	
Juriidiline vorm:	Aktsiaselts	
Kontserniarvestus:	Ei kuulu ühtegi kontserni; Ei oma tütar- ja sidusettevõtteid	
Juhatus:	Jaan Tamm	juhatuse esimees
	Are Piel	juhatuse liige
	Tanel Rautits	juhatuse liige
Nõukogu:	Andres Uusma	nõukogu esimees
	Christian-Marc Lifländer	nõukogu liige
	Hjalmar Liivik	nõukogu liige
	Mati Paljasma	nõukogu liige
	Koit Pikaro	nõukogu liige
	Elmar Truu	nõukogu liige
Omanik:	Eesti Vabariik (100%)	
Aktsiate valitseja:	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	
Audiitor:	Marek Sukk (AS KPMG Estonia)	

Tegevusaruanne

Sissejuhatus

Aasta 2002 oli Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsile ja temaga otseselt seotud osapooltele hea aasta:

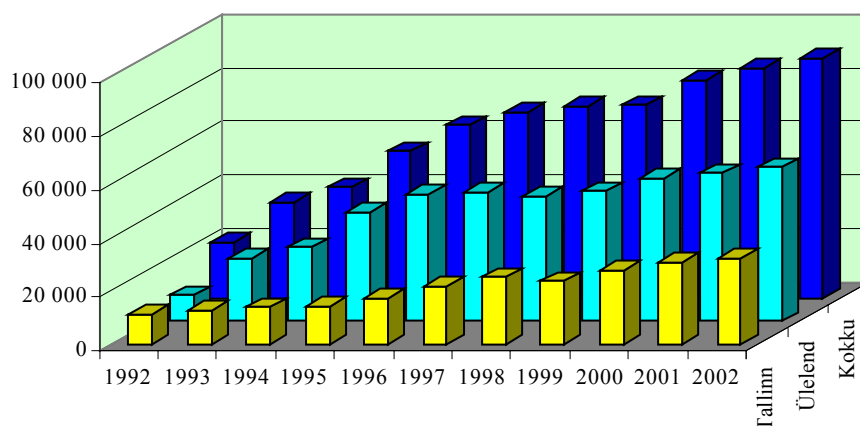
- omanikule maksti dividende rekordilised 39 miljonit krooni;
- töösse võeti uus lennujuhtimissüsteem;
- lendude arv kasvas 4,2% ning realiseerimise netokäive 6,3%.

Uue lennujuhtimissüsteemi kasutuselevõtt on suureks võiduks nii töötajatele, klientidele kui ühiskonnale tervikuna. Töötajatele tähendab see viieaastase moderniseerimisprotsessi olulise etapi lõpulejõudmist, mille läbimisel tõestati enda võimekust ning omandati hulgaliselt kogemusi. Ettevõtte klientidele ja ühiskonnale annab uue lennujuhtimissüsteemi kasutuselevõtt tagatise lennuohutuse kindlustamiseks kaasaegseid tehnilisi võimalusi kasutades.

Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi majandustegevuse algusest on saavutatud iga-aastaselt kasum. Vaatamata 11. septembri 2001 terroriaktidele USAs tingitud pessimistlikele meeleoludele kujunes ka 2002. aasta väga edukaks. Realiseerimise netokäive kasvas 6,3 % ning ulatus 140,97 miljoni kroonini. Ekspordi osakaal realiseerimise netokäibes oli aruandeaastal 98,4%.

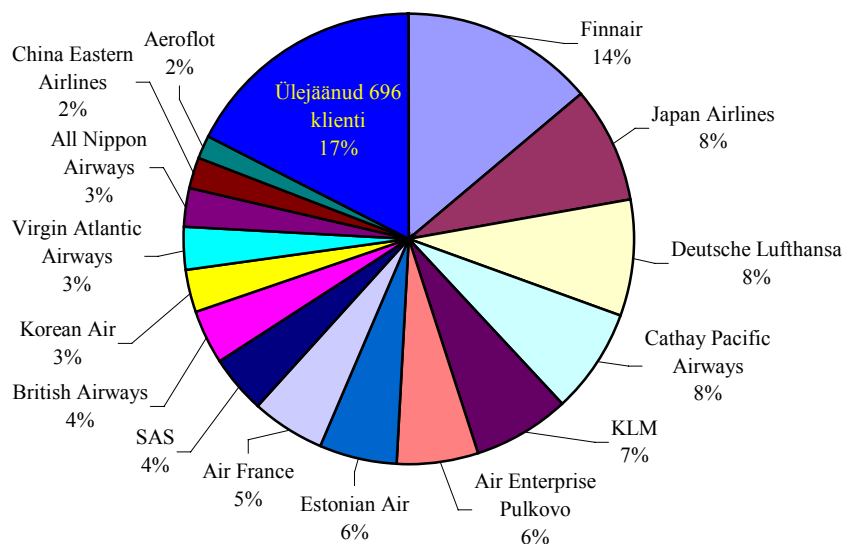
Äritegevuse rahavood olid 86 miljoni krooni ulatuses positiivsed, mis on 6,6 miljoni krooni võrra parem näitaja kui aasta varem. Äritegevuse rahavood olid piisavalt suured, et katta investeerimistegevusest tingitud väljaminekud, teenindada võetud pikaajalist laenu ning maksta omanikule ajaloo suurim dividendisumma. Omakapitali tootluseks kujunes 23,7%.

2002. aasta jooksul teenindati 89 612 lendu, mis on 4,2% rohkem aasta varasemast. Seejuures kasvasid ülelennud võrreldes eelmise aastaga 4,1% ning kohalikud lennud 4,4%.

Firma suuremate klientide hulgas olulisi muutusi toimunud ei ole, v.a. Swissairi tipust väljalangemine pankroti tõttu.

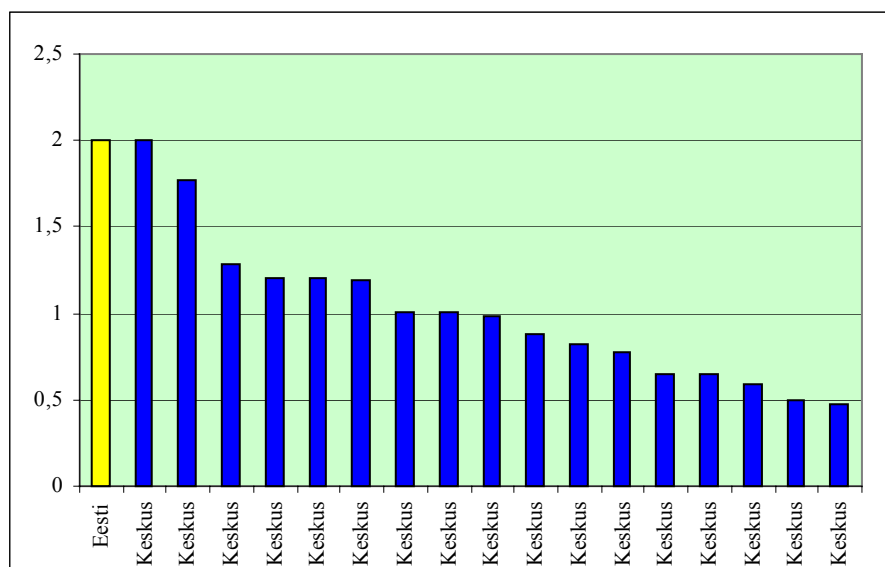
Samas on 15 suurima firma osakaal vähenenud 2,5 protsendipunkti võrra kogu kliendibaasi laienemise juures. Suuremad käibe kasvatajad olid absoluutmahus Deutsche Lufthansa (+1,9 M kr) ja Air Enterprise Pulkovo (+1,2 M kr) ning suhteliselt All Nippon Airways (+18%) ja Deutsche Lufthansa (+17%). Suurimad kaotajad käibes olid lisaks mainitud Swissairile (-2,9 M kr) ka British Airways (-3,6 M kr) ja suurim klient Finnair (-0,6 M kr).

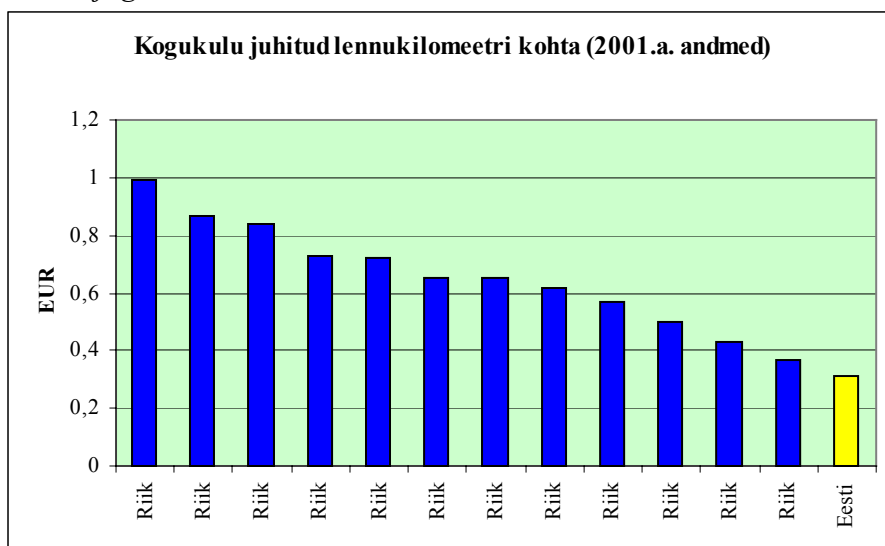
Klientide osakaal realiseerimise netokäibes, 2002.a.

Tähtsamad sündmused aruandeaastal

- Uue lennujuhtimissüsteemi kasutuselevõtt.
- Uute kõrgushajutusmiinimumi sätestavate standardite (nn RVSM) rakendamine koos teiste Euroopa tsiviillennunduse konverentsi (ECAC) riikidega.
- Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts oli osaline kahes võrdlusanalüüsi projektis Euroopas: *EUROCONTROLi* Performance Review Unit'i poolt läbiviidud analüüsis ning Euroopa Komisjoni poolt tellitud ja Solar Alliance'i poolt teostatud Euroopa Liidu kandidaatriikide omavahelises võrdlusanalüüsis. Mõlemad analüüsid näitasid, et aktsiaselts on tegutsenud ratsionaalselt ning kulusid tehakse mõtestatult. *EUROCONTROLi* liikmesriikide ja vabatahtlikult selles projektis osalenud riikide kuluefektiivsust võrreldes toodi välja, mitu korda on konkreetne teenuseosutaja osalenud riikide keskmisest efektiivsem. Kulu juhitud lennukilomeetri kohta on (2000.a. andmed) Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsil madalaim ning see on kaks korda väiksem, kui vaadeldud riikide keskmine.

Marsruudi navigatsiooniteenuse kuluefektiivsus võrreldes valimi keskmise näitajaga.

Euroopa Liidu kandidaatriikide marsruudi navigatsiooniteenuse kuluefektiivsuse võrdlus.

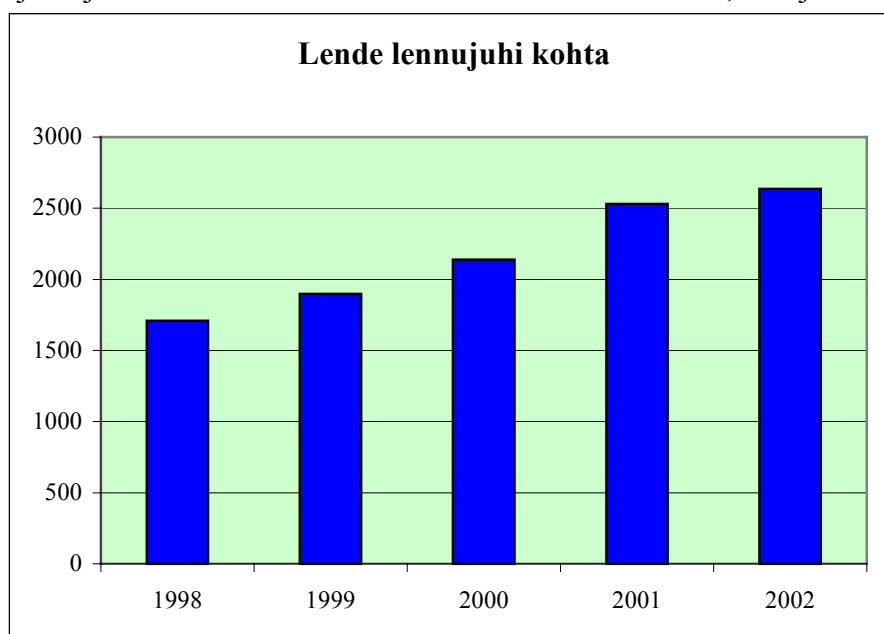
- Lisaks rahvusvahelisele konsultatsioonitööle Kaukaasiamaaes, Mongoolias ja Venemaal osalesid ettevõtte spetsialistid Eesti tsiviillennunduse ja militaarstruktuuride koolitamisel.
- 11. oktoobri Tallinna Ringkonnakohtu istungil jäeti Lennuliiklusteeninduse AS ja *Copterline OY* vahelises vaidluses Tallinna Linnakohtu 23. mai 2002 otsus muutmata ja *Copterline OY* apellatsioonikaebus rahuldamata. Hageja protestis selle otsuse, kuid Riigikohtu loakogu jättis kaebuse Riigikohtu menetlusse võtmata. 2001. aastal esitatud hagi suurus oli 633,8 tuhat krooni.
- Lennundustegevusega seotud kindlustuspreemiad on terroriaktide ja kestva terroriohu tulemusena oluliselt kallinenud. Vastutuskindlustuse eest makstav preemia kasvab Aktsiaseltsi jaoks 2003. aastal pea kolmekordseks ning põhjustab kulude kasvu eelmise aastaga võrreldes 3,8 miljonit krooni. Kindlustuskate iga õnnetusjuhtumi kohta on 2003. aastal 400 miljonit eurot (6,3 miljardit krooni).

Lennuohutus ja kvaliteet

- Lennujuhtimisest tingitud lennuõnnetusi ei ole Aktsiaseltsi tegevusajal esinenud. Aruandeaastal oli kaks hajutusmiinimumide rikkumist, mille kohta tehti sisemine analüüs ning viidi läbi vastavasisuline täiendkoolitus.
- Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts sai sertifitseerimisbüroolt Bureau Veritas Quality International tunnustussertifikaadi, mille kohaselt vastab aeronavigatsioonilise informatsiooni teenuse osutamise kvaliteedijuhtimissüsteem standardi ISO 9001:2000 nõuetele. Aastal 2003 on kavas laiendada kvaliteedijuhtimissüsteemi ka sidetehnika osakonna tehnika arendusele ja hooldusprotseduuridele.
- Ettevõtte osales konkursil „Eesti Kvaliteediauhind 2002“ ning võitis parima avaliku sektori organisatsiooni auhinna.

Personal

- Töötajate arv kasvas majandusaasta jooksul 100-lt 105-ni, mis oli aktsiaseltsi ajaloos esmakordne töötajate arvu kasv. Ühelt poolt täideti 2002. aasta lõpus vabaks jäänud lennujuhtimisosakonna operaatori ja personalispetsialisti ametikohad, teiselt poolt tingis töötajate arvu kasvu uute töökohtade loomine lennujuhtimisosakonnas- tööle võeti 2 uut lennujuhti ning assistent. Tulenevalt lennuliikluse järjepidevast kasvust on kavas suure koormusega aegadel avada ka teine piirkondliku lennujuhtimise sektor, mis tingib mõningase töötajate arvu kasvu ka lähitulevikus.
Töötajate aasta keskmine arv vähenes 106-lt 104-ni.
- Kasvanud lennuliiklus ja lennujuhtide arvu vähenemine on järjepidevalt kasvatanud aasta keskmist lendude arvu ühe lennujuhi kohta. Kasvavat nõudlust lennujuhtide järele aitab vähendada 2003. a. suvel lõppev lennujuhtide kursus, mille praktilise õppetöö viisid Tartu Lennukolledži nime all läbi Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi instruktorid. Kursuse lõpetab 5 lennujuhti ja selle rahastamine läheb aktsiaseltsile maksma 1,9 miljonit krooni.

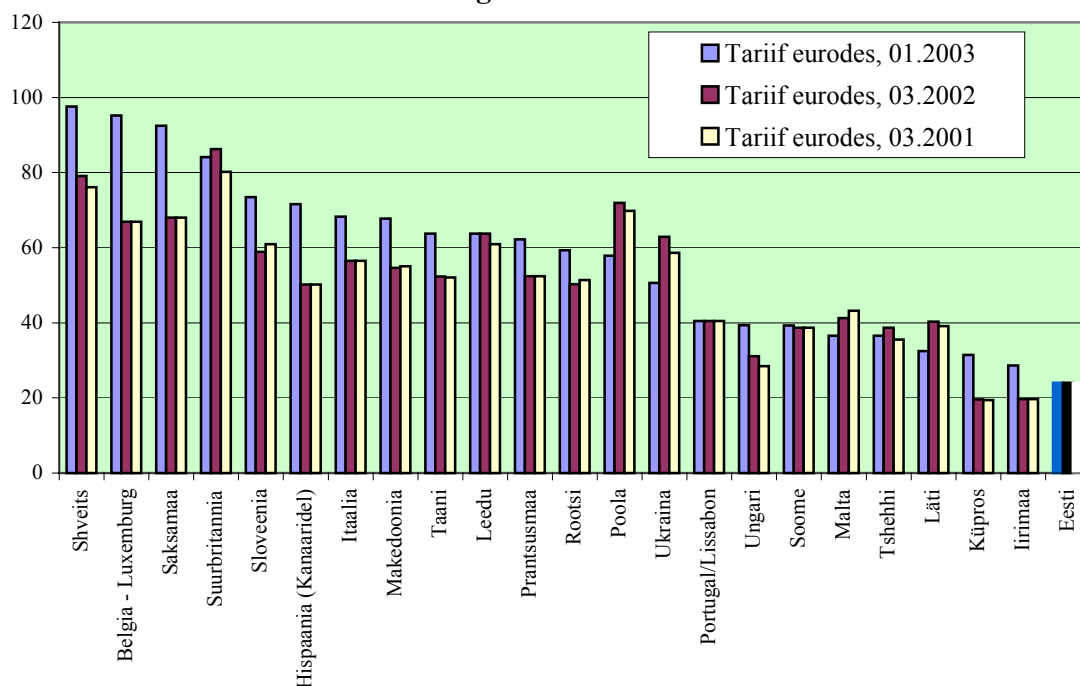
- Tulemuspalkade määramisel töötajatele alustati ettevõttes tasakaalustatud juhtimislaua mudeli (*balanced scorecard*) juurutamist. Hindamissüsteemi eesmärgiks on motiveerida töötajaid ennast ja oma tööprotsesse kliendikesksuse suunas arendama, mis tagab ettevõttele heade kliendisuhete läbi tugevad majandustulemused.
- Aruandeaastal kutsuti ettevõtte nõukogust tagasi Taavi Veskimägi, Andrus Maide, Larissa Vinogradova ja Hellar Lill. Uuteks liikmeteks määrati Hjalmar Liivik, Koit Pikaro, Elmar Truu ja Christian-Marc Lifländer. Uueks nõukogu esimeheks valiti 18. aprillil toimunud nõukogu koosolekul Andres Uusma.
- Kolmeliikmelise juhatuse tasud koos tegevjuhi tasuga ning seonduvate maksudega olid 2,5 miljonit krooni, nõukogu liikmetele makstud tasud koos seonduvate maksudega olid 796 tuhat krooni. Vastavalt juhatuse liikmetega sõlmitud teenistuslepingutele on ettevõttel kohustus maksta kompensatsiooni sõltuvalt lepingu lõpetamise alustest juhatuse esimehele nelja kuni kaheksa kuupalga ulatuses ja teistele juhatuse liikmetele kuni kuue kuu juhatuse tasu ulatuses. Kuna selle väljamaksmist ei peeta tõenäoliseks, siis pole eraldist nimetatud hüvitiste maksmiseks moodustatud.

Tariifid

Peamiselt meteoteenuste tariifide ligikaudu kahekordistumisest tingituna muudeti alates 01.01.2002 terminali navigatsioonitasu ühikuhinda. Uueks tariifiühikuks kehtestati 1220 krooni ning kaotati erinevus siseriikliku (oli varem 525 krooni) ning rahvusvahelise lennu (1050 krooni) navigatsioonitasu vahel. Tulenevalt terminali navigatsioonitasu kulu väikesest osatähtsusest Tallinna maandumisel hinnatõus märgatavat mõju lendude arvule ei omanud. 2003. aastal tariif ei muutunud.

Marsruudi navigatsioonitasu ühikuhind on püsinud selle rakendamise peale (1999.a.) muutumatuna. Samal ajal on Euroopa riigid oma tariife tõstnud, seejuures paljudes riikides on hinnatõus peale 11.09.2001 USA terroriakte olnud hüppeline.

Marsruudi navigatsioonitasu ühikuhinnad

Investeeringud

- Teisel mail 2002 kell 10.00 alustasid Lennuliiklusteeninduse AS lennujuhid tööd Tallinna lennujuhtimiskeskuses uue lennujuhtimissüsteemiga. Selle sündmusega võib lugeda lõppenuks 5 aastat kestnud Tallinna lennujuhtimiskeskuse moderniseerimise programmi TATCI (Tallinn Air Traffic Control Improvement).

Programmi käigus paigaldatud aparatuur baseerub uusimale tehnoloogiale ja vastab lennujuhtimist toetavatele süsteemidele esitatavatele ICAO nõuetele ja EUROCONTROL-i soovitudele. Süsteemi projekteerimisel on arvestatud lennuliikluse suurenemist, mis viimase 10 aasta jooksul on kasvanud aastas keskmiselt 15%.

Projekt läks maksma 117,6 miljonit krooni, millest 2/3 finantseeriti omavahenditest ja ülejäänud Euroopa Investeeringuspangalt saadud laenust. Kogu viieaastase projekti suurimateks investeeringuteks olid Prantsuse-Saksa ühisfirmalt Thales ATM 94,2 miljoni krooni eest ostetud lennujuhtimissüsteem ja Saksa firmalt Rohde & Schwarz GmbH & Co.KG tarnitud side kommuteerimise süsteem 13,3 miljoni krooni eest. Lennujuhtide koolituse tarbeks rajati õppeklassid, kus on olemas tiptasemel tehnika lennujuhtimistornis ja radarijuhtimises ette tulevate tööolukordade simulatsiooniks. Lennujuhtimiskeskuse süsteemide spetsifikatsioonide koostamist konsulteeris EUROCONTROL. Lisaks Thales ATM-ile, Rohde & Schwarz-ile ja EUROCONTROLile osalesid Lennuliiklusteeninduse lennujuhtimiskeskuse uuendamisel veel Schmid Telecom, Eesti firmad AS Lindal Private, AS Sarkop, Mikropark OÜ jt.

- 2003 investeeringuteks on kavandatud 13 miljonit krooni, sellest suuremad projektid on seotud lennujuhtimissüsteemi ja lennueelse infosüsteemi täiendustega.

Pilk tulevikku

- 2001. aasta lõpus informeeris Euroopa Liidu komisjon Euroopa riikidevahelisi ja liikmesriikide lennundusorganisatsioone oma eelseisvast laiaulatuslikust tegevus-programmist. Tegemist on initsiatiiviga "*Single European Sky*" loomiseks ning vastavatest ettepanekutest eelseisva programmi reguleerimiseks. Muuhulgas kirjeldavad need üldjoontes lennuliikluse korraldamise põhimõtteid Euroopa Liidus lähitulevikus ning keskenduvad esimeses järjekorras peaaesjalikult Euroopa ühise lennujuhtimispiirkonna loomisele kõrgemal kui lennutasand FL285.

Majanduslikus mõttes võib muudatus tähendada, et *Single European Sky* programmi rakendudes osutab marsruudi navigatsiooniteenust Euroopa ühtne organisatsioon, milline finantseerib oma tegevust marsruudi navigatsioonitasude kaudu. Rahvuslike teenuseosutajate tegevus võib piirduda lendude juhtimisega alumises õhuruumis ja seda tegevust finantseeritakse sisuliselt terminali navigatsioonitasudest, lahtine on infrastruktuuri kasutamise eest tasu arvestamine.

Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi juhatuse hinnangu kohaselt, võttes arvesse Euroopas 2002. aasta jooksul läbi viidud võrdlusanalüüside tulemusi, ei tohiks Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts projekti käivitades oluliselt

pakutavate teenuste mahtu vähendada ning see ei tingi põhivaradele kehtestatud amortisatsiooninormide muutmist.

- Aruandeaastal lõpetati Balti riikide ühise CNS/ATM (Automatiseeritud Lennujuhtimise Infrastruktuur integreerituna Side-, Navigatsiooni- ja Seireseadmetega) tehnilise arenguplaani koostamise esimene etapp, mis seisnes lennuliiklusteeninduse osutajate ja lennujaamade hetkeolukorra analüüsis. Kogutud informatsiooni põhjal alustatakse arenguplaani koostamist.
- Lennuliiklusteeninduse AS-i kohustati 27. detsembri 2001.a. Teede- ja sideministeeriumi nõupidamise otsusega välja töötama lahendusi meteoroloogia-alase teenindamise normaliseerimiseks. 15.06.2002 valmis töögrupi raport, milles toodud ettepanekute arvestamisega loodab Aktsiaselts edaspidi meteoteenustele minevaid kulusid kokku hoida.

Raamatupidamise aastaaruanne

Juhatus deklaratsioon

Juhatus deklareerib oma vastutust Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsuse eest ning kinnitab oma parimas teadmises, et:

- raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud põhimõtted, arvestusmeetodid ja hindamisalused on kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS);
- raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi vara, kohustusi, omakapitali ja majandustulemust;
- Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts on jätkuvalt tegutsev.

_____ 2003
Jaan Tamm
Juhatusesimees

_____ 2003
Are Piel
Juhatuseliige

_____ 2003
Tanel Rautits
Juhatuseliige

Bilanss

Viide 1

VARAD		31.12.2002	31.12.2001
Raha ja pangakonto	<i>Viide 2</i>	34 732 684	27 156 724
Aktsiad ja muud väärtpaberid	<i>Viide 2</i>	25 460 224	27 221 050
Nõuded ostjate vastu	<i>Viide 3</i>	12 212 726	15 480 666
Ostjatelt laekumata arved		12 362 744	15 681 274
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (-)		-150 018	-200 608
Mitmesugused nõuded		12 623	5 535
Viitelaekumised		398 928	541 536
Intressid	<i>Viide 2</i>	137 520	220 394
Muud viitlaekumised	<i>Viide 2</i>	261 408	321 142
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud		1 396 305	1 353 321
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	<i>Viide 4</i>	155 720	506 416
Muud ettemakstud kulud		1 240 585	846 905
Varud		21 032	1 386 779
Kütus		19 217	28 609
Ostetud kaubad müügiks		1 815	3 300
Ettemaksed hankijatele			1 354 870
Kokku käibevara		74 234 522	73 145 611
Materiaalne põhivaravara	<i>Viide 5</i>	223 641 384	243 287 329
Maa ja ehitised		68 916 330	68 752 616
Masinad ja seadmed		240 277 371	234 418 709
Muu inventar, tööriistad ja sisseseade		7 107 930	6 512 934
Akumuleeritud põhivara kulum (-)		-92 660 247	-67 426 490
Lõpetamata ehitus			1 029 560
Immateriaalne põhivara	<i>Viide 5</i>		59 411
Kokku põhivara		223 641 384	243 346 740
VARAD KOKKU		297 875 906	316 492 351
KOHUSTUSED ja OMAKAPITAL		31.12.2002	31.12.2001
Pikaajaliste laenude tagasimaksed	<i>Viide 6</i>	7 607 968	7 607 968
Ostjate ettemaksed toodete ja kaupade eest		21 234	157 228
Hankijatele tasumata arved	<i>Viide 7</i>	1 355 996	26 053 438
Maksuvõlad	<i>Viide 4</i>	2 248 453	1 685 774
Viitvõlad		3 774 650	4 162 190
Võlad töövõtjatele	<i>Viide 8</i>	3 238 368	3 546 086
Intressivõlad	<i>Viide 6</i>	516 121	588 200
Muud viitvõlad		20 161	27 904
<i>Kokku lühiajalised kohustused</i>		<i>15 008 301</i>	<i>39 666 598</i>
Pikaajalised võlakohustused	<i>Viide 6</i>	45 647 808	53 255 766
Kokku kohustused		60 656 109	92 922 364
Aktsiakapital nimiväärtuses		80 000 000	80 000 000
Reservkapital		8 000 000	6 124 898
Eelmise perioodi jaotamata kasum		96 390 206	81 473 973
Aruandeaasta kasum		52 829 591	55 971 116
Kokku omakapital	<i>Viide 9</i>	237 219 797	223 569 987
KOHUSTUSED ja OMAKAPITAL KOKKU		297 875 906	316 492 351

Kasumiaruanne

		2002	Viide 1 2001
Äritulud			
Realiseerimise netokäive	Viide 10; 11	140 970 395	132 614 842
Muud äritulud		102 465	1 302 085
Kokku äritulud		141 072 860	133 916 927
Ärikskulud			
Kaubad, toore, materjal ja teenused		1 865 007	1 754 645
Mitmesugused tegevuskulud	Viide 11; 12	19 189 043	18 954 100
Tööjõu kulud		37 612 940	35 188 463
Palgakulu		28 154 076	26 435 944
Sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks		9 458 864	8 752 519
Põhivara kulum		25 532 736	17 633 117
Muud ärikskulud		1 419 258	2 677 426
Kokku ärikskulud		85 618 984	76 207 751
ÄRIKASUM		55 453 876	57 709 176
Finantstulud			
Kasum valuutakursi muutustest		10 613	116 968
Muud intressi- ja finantstulud		1 394 449	2 769 593
Kokku finantstulud		1 405 062	2 886 561
Finantskulud			
Intressikulud	Viide 6	4 005 026	4 529 751
Kahjum valuutakursi muutustest		24 321	94 870
Kokku finantskulud		4 029 347	4 624 621
KASUM ENNE TULUMAKSUSTAMIST		52 829 591	55 971 116
Tulumaks	Viide 4	0	0
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		52 829 591	55 971 116

Rahavoogude aruanne

		2002	2001
Rahavood äritegevusest			
Ostjatelt laekunud arved		144 075 067	133 017 545
Hankijatele tasutud arved		-22 683 614	-22 987 986
Töötajatele tasutud		-20 684 048	-18 373 849
Tasutud maksud		-13 860 818	-12 125 365
Muud laekunud äritulud		64 419	129 703
Muud tasutud ärikulud		-2 424 168	-2 673 651
Saadud intresse		1 537 056	2 467 929
Rahavood äritegevusest kokku		86 023 894	79 454 326
Rahavood investeerimisest			
Tasutud materiaalse põhivara eest	<i>Viide 13</i>	-29 374 124	-48 306 721
Tasutud immateriaalse põhivara eest			-59 692
Laekunud põhivara müügist		31 640	111 108
Rahavood investeerimisest kokku		-29 342 484	-48 255 305
Rahavood finantseerimisest			
Dividendide väljamaksed		-39 179 781	-28 232 055
Tasutud laenud		-7 609 389	-7 607 978
Makstud intressid		-4 077 106	-4 603 281
Rahavood finantseerimisest kokku		-50 866 276	-40 443 314
Rahavood kokku		5 815 134	-9 244 293
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguse seisuga		54 377 774	63 622 067
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpu seisuga		60 192 908	54 377 774

Omakapitali muutuste aruanne

Viide 9

2001	Aktiakapital	Kohustuslik reservkapital	Eelmiste perioodide jaotamata kasum	Aruandeaasta kasum	Kokku
Saldo 31.12.2000	80 000 000	4 108 323	71 391 096	40 331 507	195 830 926
Reservkapitali suurendamine		2 016 575	-2 016 575		0
Dividendid 2000.a. eest			-28 232 055		-28 232 055
Eelmiste perioodide jaotamata kasumi suurendamine			40 331 507	-40 331 507	0
Puhaskasum 2001				55 971 116	55 971 116
Saldo 31.12.2001	80 000 000	6 124 898	81 473 973	55 971 116	223 569 987
2002	Aktiakapital	Kohustuslik reservkapital	Eelmiste perioodide jaotamata kasum	Aruandeaasta kasum	Kokku
Saldo 31.12.2001	80 000 000	6 124 898	81 473 973	55 971 116	223 569 987
Reservkapitali suurendamine		1 875 102	-1 875 102		0
Dividendid 2001.a. eest			-39 179 781		-39 179 781
Eelmiste perioodide jaotamata kasumi suurendamine			55 971 116	-55 971 116	0
Puhaskasum 2002				52 829 591	52 829 591
Saldo 31.12.2002	80 000 000	8 000 000	96 390 206	52 829 591	237 219 797

Aastaruande lisad

Viide 1

Aastaruande koostamisel kasutatud arvestusskeemid ja arvestusmeetodid

Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts on äriühing asukohaga Eestis.

Aruandeperiood on 01. jaanuar – 31. detsember 2002, bilanss on koostatud seisuga 31. detsember 2002.

Vastavalt Äriseadustikule on majandusaasta aruande kinnitamine aktsionäride üldkoosoleku pädevuses.

Aruande vastavus

Aktsiaseltsi raamatupidamise aastaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega (IFRS) ja Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu (IASB) Alalise Tõlgenduskomitee (SIC) rakendamisvõimalike tõlgendustega. Võrreldes eelmise majandusaastaga olulisi muudatusi arvestuspõhimõtetes ei ole.

Varad ja kohustused on aruannetes kajastatud soetusmaksumuses, kui ei ole märgitud teisiti. Tehingute kajastamisel on kasutatud tekkepõhisuse printsiipi.

Aastaruanne on koostatud Eesti kroonides, kõik rahalised summad on aruandes esitatud täiskroonides, kui ei ole märgitud teisiti.

Kontserniarvestus

Aktsiaselts ei kuulu kontserni ning tal puuduvad tütar- ja sidusettevõtted.

Lühi- ja pikaajalised nõuded ja kohustused

Nõuded ja kohustused on liigitatud lühiajalisteks, kui nad realiseeruvad 12 kuu jooksul alates bilansipäevast. Pikema perioodi jooksul realiseeruvad nõuded ja kohustused on kajastatud pikaajalistena.

Välisvaluuta arvestus

Kõik välisvaluuta tehingud on kajastatud Eesti kroonides tehingupäeval kehtinud Eesti Panga ametliku valuutakursi alusel. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused on bilansipäeval ümber hinnatud vastavalt bilansipäeval kehtinud Eesti Panga ametlikule valuutakursile. Konverteerimisest tulenevad erinevused on kajastatud majandusaasta kasumiaruandes.

Põhivara

Põhivarana kajastatakse vara, mille kasulik tööiga on üle aasta ja soetusmaksumus üle 10 000 krooni. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses. Soetusmaksumus sisaldab ostuhinda, tagastamata makse ning teisi soetusega kaasnevaid kulusid.

Materiaalne põhivara kajastub bilansis soetusmaksumuses, eraldi näidatakse akumulieeritud kulum. Immateriaalne põhivara kajastatakse bilansis jääkväärtuses.

Vara, mille soetusmaksumus on väiksem kui 10 000 EEK, kantakse soetamisel kuludesse. Üle 1 000 EEK maksvate vahendite arvestust peetakse bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara, k.a. renditud vara, kajastatakse madalamas väärtuses – kas jääkväärtuses või kaetavas väärtuses. Kaetav väärtus on kõrgem neto realiseerimisväärtusest ning kasutusväärtusest. Varade väärtuse kajastamisel tuginetakse aastainventuuri tulemustele. Maha kandmise tulemus kajastatakse kasumiaruandes.

Põhivara amortiseeritakse lineaarselt, lähtudes põhivara kasulikust tööeast. Kasutatakse järgmisi amortisatsiooninorme (aastas):

Arvutustehnika	33%
Masinad ja seadmed	5-40%
Rajatised	3%
Hooned ja ehitised	2-3%
Maa	0%
Immateriaalne põhivara	33%

Igale põhivarale määratakse amortisatsiooninorm individuaalselt, võttes arvesse vastava grupi amortisatsiooninormi ning vara eeldatavat kasulikku eluiga.

Põhivara hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need tõstavad varaobjekti tootlustaset kõrgemale objekti algselt hinnatud tootlustasemest. Jooksvad remonditööd kajastatakse aruandeaasta kuludena.

Väljarenditud põhivara kajastatakse ettevõtte bilansis ning amortiseeritakse sarnaselt teiste põhivaradega.

Raha ja selle ekvivalendid

Raha ja rahalised vahendid moodustavad sularaha kassas, raha pankades ning lühiajalised madala riskimääraga investeeringud rahaturu instrumentidesse, millel on kõrge likviidsus ja mille väärtuse muutuse tõenäosus on väike.

Võlakirjade ja kommerts-paberite väärtuse määramisel bilansipäeval on arvestatud soetatud võlakirjade ja kommerts-paberite hoidmisega lunastuspäevani. Saadav tulu väärtuse kasvust (kajastatud bilansireal “muud viitlaekumised”) on arvestatud lineaarselt, kuna sisemist tulunormi kasutades saadud tulemused ei erine sellest oluliselt. Samal kaalutlusel on lineaarset meetodit rakendatud ka lühiajaliste deposiitide intressitulu arvutamisel.

Soetatud investeerimisfondide osakud on bilansipäeval ümber hinnatud turuväärtusesse.

Lühiajalistelt rahapaigutustelt saadud tulem on kajastatud kasumiaruandes kirjel “Muud intressi- ja finantstulud” ning selle realiseerumata osa on näidatud bilansikirjel “Muud viitlaekumised”.

Nõuded ostjate vastu

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse brutosummas ning neid hinnatakse individuaalselt. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded kajastatakse bilansikirjel “Ebatõenäoliselt laekuvad arved”. Lootusetud nõuded kantakse bilansist maha ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Lootusetu nõude laekumisel kajastatakse see tuluna.

Varud

Varud on hinnatud lähtuvalt sellest, mis on madalam – kas soetusmaksumus või neto realiseerimismaksumus. Varude kuluks kandmisel kasutatakse raamatupidamises kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Kui varude neto realiseerimismaksumus on püsivalt madalam soetusmaksumusest, siis hinnatakse varud alla ning allahindluse summa kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Tööjõukulud

Tööjõukuludes kajastuvad töötajatele makstud palk koos sotsiaalmaksu (33%) ning töötuskindlustusmaksuga (0,5%) ning tehtud erisoodustused koos nendelt makstud ettevõtte tulumaksu (26/74) ja sotsiaalmaksuga. Vastavalt Puhkuseseadusele tekib aktsiaseltsil kohustus maksta puhkusetasu. Puhkusetasu kohustus sisaldab väljateenitud kuid kasutamata puhkusetasu koos sotsiaalkindlustusmaksuga (33%) ja töötuskindlustusmaksuga (0,5%). Puhkusetasu kulu on kajastatud kohustuse tekkimise perioodil, see tähendab siis, kui töötajal tekib nõudeõigus. Puhkusekohustuse täpne suurus määratakse inventuuriga aasta lõpul.

Väljateenitud puhkusetasu on kasumiaruandes kajastatud tööjõukuludena ning bilansis võetud arvele lühiajalise kohustusena.

Eraldised

Eraldised moodustatakse bilansis võimalike kohustuste jaoks, millega tõenäoliselt kaasnevad ettevõttele kulutused, kuid mille täpset suurust aruande koostamise päeval ei ole võimalik määrata. Suurus on hinnatud tulenevalt eelnevast praktikast ja juhtkonna hinnangutest.

Rendiarvestus

Aktsiaselts rentnikuna:

Kasutusrendina on kajastatud rendilepingud, kus vara omandiõigusega seotud riskid ja hüved jäävad rendileandjale. Rendid on kajastatud kasutusrendina, kui Aktsiaseltsil puudub rendiperioodi lõppedes kohustus renditav vara välja osta, Aktsiaseltsil on õigus leping ennetähtaegselt lõpetada ja lepingu eesmärgiks ei ole rendiobjekti omandamine. Kasutusrendi kulud kantakse kuludesse tekkepõhiselt lähtudes tulude ja kulude vastavuse põhimõttest.

Aktsiaselts rendileandjana:

Kasutusrendile antud objektide puhul on renditud vara arvel aktsiaseltsi bilansis ning amortiseeritakse majandusliku kasuliku eluea jooksul. Saadavad rendimaksud kantakse selle perioodi tuludesse, mille eest rent arvestati.

Tulud

Realiseerimise netokäive sisaldab osutatud teenuste ja realiseeritud kaupade maksumust, millest on maha arvatud käibemaks ja hinnaalandused, tagastatud tooted ja kaubad. Tulu teenuste müügist kajastatakse realiseerimise netokäibes nende teenuste osutamisel ning kui on tõenäoline, et müügitehingu tulemuseks on hüvituste laekumine ostjalt. Tulu teenuste müügist kajastatakse realiseerimise netokäibes teenuste osutamise päeval.

Kulud

Kõik kulud, kaasa arvatud laenu intressikulud ning muud laenukulud, kajastatakse tekkepõhiselt.

Rahavood

Rahavoogude aruanne koostatakse otsesel meetodil.

Raha ja selle ekvivalentidena on rahavoogude aruandes käsitletud bilansikirjetel "Raha ja pangakontod" ning "Aktsiad ja muud väärtpaberid" kajastatud varad. Tasutud või laekunud käibemaks kajastatakse koos tasutud või laekunud põhisummaga. Lühiajalistelt rahapaigutustelt saadud tuleml on kajastatud kirjel "Saadud intresse". Laenu kasutamise eest tasutud intressimaksed on kajastatud finantseerimistegevuse rahavoona kirjel "Makstud intressid".

Tulude ja kulude tasaarveldus

Tasaarveldust teostatakse ainult põhivarade müügi ning mahakandmise korral. Tulemus kajastatakse kasumiaruandes vastavalt kirjetel "Muud ärikulud" või "Muud äritulud".

Ettevõtte tulumaks

Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis alates 1. jaanuarist 2000 mitte ettevõtte kasumit, vaid dividende määraga 26/74 netodividendina väljamakstud summast. Tulenevalt maksustamise kontseptsiooni eripärast ei oma mõiste *varade ja kohustuste maksubaas* majanduslikku sisu ning edasilükkunud tulumaksukohustust ega –vara ei saa tekkida.

Kuni 31. detsembrini 2002 vähendati dividendide väljakuulutamise järel dividendide väljamaksmisega kaasneva ettevõtte tulumaksu võrra eelmiste perioodide jaotamata kasumit. 1. jaanuarist 2003 jõustunud Raamatupidamise Toimkonna juhendite kohaselt kajastatakse järgnevatel perioodidel dividendidelt arvestatavat ettevõtte tulumaksu tulumaksukuluna dividendide väljakuulutamise perioodi kasumiaruandes.

Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võiks kaasneda dividendide väljamaksmisega, on ära toodud lisas "Tingimuslikud kohustused".

Eesti Vabariigile kui Aktsiaseltsi omanikule 2002. aasta jooksul väljamakstud dividende tulumaksuga ei maksustatud.

Seotud osapooled

Aktsiaselts käsitleb seotud osapooltena isikuid ja nende kontrolli all olevaid ettevõtteid, kes võivad ettevõtte käekäiku mõjutavaid olulisi otsuseid mõjutada, sh. ettevõtte nõukogu ja juhtkonna liikmeid ja nende lähedasi sugulasi, samuti ettevõtteid, mida omavad loetletud inimesed (osalus suurem kui 20%).

Hinnangud

Juhatuse antud hinnangud ettevõtte varadele ja kohustustele aruandekuupäeva seisuga ning aruandeperioodi tulud ja kulud põhinevad aktuaalsel informatsioonil ettevõtte seisundist, kavatsustest ja riskidest raamatupidamise aastaaruande koostamise päeva seisuga. Kajastatud majandustehingute lõplikud tulemused võivad erineda antud hinnangutest.

Likviidsed vahendid

Väärtpaber	Liik*	Saldo 31.12.2001		Soetatud 2002	Müüdud 2002	Aasta tulem	Saldo 31.12.2002	
		Soetusmaksumus	Viitlaekumine	Soetusmaksumus	Turuväärus		Soetusmaksumus	Viitlaekumine
Förenings-Sparbanken	kp	11 830 996	119 514		12 000 000	49 490		
	Kogus	1 200			1 200			
Hansa Rahaturufond	o	4 600 000	14 441	10 713 000	12 800 000	132 970	2 513 000	5 956
	Kogus	4 600		10 713	12 800		2 513	
Hansa Intressifond	o	10 790 054	201 628	12 499 872	15 790 115	283 655	7 499 811	138 035
	Kogus	87 800		98 433	127 417		58 816	
CIE FIN Foncier	vk			2 950 679		22 558	2 950 679	22 558
	Kogus			17 800 000			17 800 000	
Hansapank	kp			2 984 332		261	2 984 332	261
	Kogus			3			3	
KYUSEL ELECTRONICS	vk			2 969 140		25 793	2 969 140	25 793
	Kogus			360			360	
KFW FINANCE	vk			8 747 554	2 217 729	82 242	6 543 262	68 805
	Kogus			40 000 051	51		40 000 000	
Bayerische Landesbank	vk			18 670 303	18 775 968	105 665		
	Kogus			12	12			
General Electric	vk			1 847 838	1 860 002	12 164		
	Kogus			44	44			
Kokku:		27 221 050	335 583	61 382 718	63 443 814	714 798	25 460 224	261 147

* kp - kommertspaber; o - osak; vk - võlakiri

Ettevõttel oli rahalisi vahendeid lisaks esitatud tabelis näidatule Hansapangas, Eesti Ühispangas ja Nordea Panga Eesti Filiaalis:

	31.12.2002		31.12.2001	
	Summa	sh lühiajalised deposiidid	Summa	sh lühiajalised deposiidid
Nordea Panga Eesti Filiaal	17 557 042	17 555 530	4 237 460	3 692 607
Eesti Ühispank	9 521 559	9 200 000	8 847 745	8 823 801
Hansapank	7 642 402	7 642 178	14 061 276	14 060 729
Kassa	11 682		10 244	
Kokku:	34 732 684	34 397 708	27 156 724	26 577 136

Hoiustest 11,1 miljonit on kroonides ning 23,6 miljonit eurodes. Tähtajalistelt deposiitidelt, võlakirjadelt ja kommertspaberitelt saadav tootlus on 2,8% kuni 3,4% (arvutatuna aastasel baasil) ning nende lunastustähtjad saavad 2003. aasta esimeses pooles. Nende turuhind ei erine oluliselt soetusmaksumusest. Olemasolevate tähtajaliste rahapaigutuste hoidmisel nende lunastustähtjani teenib ettevõtte 2003. aastal 380 tuhat krooni finantstulu.

Aruandeperioodi lõpu seisuga ei ole ettevõttel ühtegi kehtivat tuletisinstrumentide lepingut.

Ostjatelt laekumata arved

Ostjatelt laekumata summadega seotud riskide kontsentratsioon on tulenevalt lennunduse tugevast reglementeeritusest ja kliendibaasi suurusest piiratud. Ostjatelt laekumata summad koosnevad müügiarvetel näidatud summadest, mida ei ole veel tasutud. Nõuded on suures enamuses eurodes, mistõttu olulist valuutariski ei ole.

Valuuta	Debitoorne võlgnevus kroonides	Osakaal
EUR	9 703 504	78,5%
USD	764 737	6,2%
EEK	1 307 549	10,6%
SEK	586 954	4,7%
Kokku:	12 362 744	100,0%

Maksude tagasinõuded ja maksuvõlad

Maksuliik	31.12.2002		31.12.2001	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Ettevõtte tulumaks	29		29	
Käibemaks	155 686		180 532	
Üksikisiku tulumaks		974 715		840 075
Sotsiaalmaks		1 148 628		845 699
Erisoodustuse tulumaks		56 713	325 855	
Töötuskindlustus		56 901		
Kogumispension	5	11 496		
Kokku:	155 720	2 248 453	506 416	1 685 774

Maksuvõlgadena näidatud summade tasumise tähtaeg on bilansipäevast hilisem, maksetähtaegu ületavaid maksukohustusi aktsiaseltsil seisuga 31.12.2002 ei ole.

Põhivara

Immateriaalne põhivara

	2002	2001
Jääkmaksumus aasta algul	59 411	693 135
Soetatud	0	59 692
Mahakandmine	0	43 272
Majandusaasta kulum	59 411	650 144
Jääkmaksumus aasta lõpul	0	59 411

Materiaalne põhivara

	Maa	Hooned ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Lõpetamata ehitus	Kokku
Soetusmaksumus 31.12.2001	1 357 946	67 394 670	234 418 709	6 512 934	1 029 560	310 713 819
Soetatud põhivara		163 714	6 003 592	751 511	378 743	7 297 560
Müüdud põhivara			40 132	79 543		119 675
Valminud lõpetamata ehitus					1 408 303	1 408 303
Maha kantud			104 798	76 972		181 770
Soetusmaksumus 31.12.2002	1 357 946	67 558 384	240 277 371	7 107 930	0	316 301 631
Akumuleeritud kulum 31.12.2001		5 509 445	58 241 508	3 675 537		67 426 490
Majandusaasta kulum		1 588 897	23 230 732	653 696		25 473 325
Müüdud/maha kantud põhivara			87 274	152 294		239 568
Akumuleeritud kulum 31.12.2002	0	7 098 342	81 384 966	4 176 939	0	92 660 247
Jääkväärtus 31.12.2001	1 357 946	61 885 225	176 177 201	2 837 397	1 029 560	243 287 329
Jääkväärtus 31.12.2002	1 357 946	60 460 042	158 892 405	2 930 991	0	223 641 384

Bilansis kajastuvad 100%-liselt amortiseeritud põhivara “Muu inventari” kirjel 2 800 916 krooni ulatuses ja kirjel “Masinad ja seadmed” 4 582 380 krooni ulatuses.

Viide 6

Pikaajalised kohustused

Võlausaldaja	Pikaajalise võlakohustuse jääk 31.12.2002	Kuulub tasumisele 2003. aastal	Intressimäär	Võlgnevuse lõpliku kustutamise tähtaeg
EIB, 1. osamakse	31 350 536	4 478 648	7,99%	10.11.2009
EIB, 3. osamakse	21 905 240	3 129 320	5,15%	10.11.2009
Kokku:	53 255 776	7 607 968	6,82%	10.11.2009

Bilansis näidatud pikaajalised pangalaenud ja lühiajaliste kohustustena näidatud pikaajaliste laenude tagasimaksed järgmisel perioodil on Eesti Vabariigi poolt Euroopa Investeeringuspangalt (EIB) lennunduse kaasajastamiseks võetud laen. Kuna laenu võtmise ajal oli lepingupartneriks Lennuamet, siis Lennuametist eraldudes anti kõik laenuga seotud kohustused ja õigused üle Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsile ning sõlmiti all-laenuleping Eesti Vabariigi ja Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi vahel. Kooskõlas raamatupidamise hea tavaga ja lähtudes objektiivsuse printsiibist on nimetatud laen kajastatud pangalaenuna. Tagatise selle laenu tagamiseks ei ole antud, laen on Saksa marga põhine ning fikseeritud intressimääraga. Laen võeti kolmes osas, millest teisena võetud osa maksti EIB-le tagasi aastal 2000. Laenu põhiosa tagasimaksed ja intressimaksed toimuvad kaks korda aastas, mais ja novembris.

Laenuintress on kasumiaruandes kajastatud kirjel “Intressikulud”.

Vastavalt laenulepingule kuuluvad intressid ja põhiosa tasumisele alljärgnevalt:

Maksmise kuupäev	Intressimakse		Põhiosa tagasimakse	
	EUR	EEK	EUR	EEK
10.05.2003	116 743,36	1 826 641,33	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2003	110 201,48	1 724 282,89	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2004	100 618,92	1 574 348,02	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2004	93 247,77	1 459 014,29	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2005	83 388,78	1 304 754,22	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2005	76 294,06	1 193 745,69	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2006	66 711,49	1 043 810,67	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2006	59 340,35	928 477,09	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2007	50 034,20	782 867,12	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2007	42 386,64	663 208,50	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2008	33 541,21	524 807,24	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2008	25 432,94	397 940,06	243 118,27	3 803 984,05
10.05.2009	16 679,62	260 980,01	243 118,27	3 803 984,05
10.11.2009	8 479,23	132 671,46	243 118,27	3 803 984,05

Viide 7

Hankijatele tasumata arved

Hankijatele tasumata arvete real on näidatud saadud kaupade ja teenuste eest maksmata arvete summad. Maksetähtaega ületanud võlgnevusi hankijatele bilansipäeva seisuga ei esine.

Viide 8

Võlad töövõtjatele

	2002	2001
Materiaalselt fikseeritava kohustuse liik	Kohustuse summa	Kohustuse summa
Väljamaksmata puhkusekohustus koos sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksega	2 037 771	1 906 483
Väljamaksmata preemiaeraldis koos sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksega	1 200 557	1 639 603
Kokku:	3 238 368	3 546 086

Puhkusekohustusena on näidatud välja teenitud kuid kasutamata puhkusepäevade eest makstav puhkusetasu koos selle pealt makstava 33%-lise sotsiaalmaksuga ja 0,5%-lise töötuskindlustusmaksega.

Ettevõtte häid tulemusi ning eelnevate aastate praktikat arvestades on aruandeperioodi kulude arvel moodustatud eraldis nõukogu ja juhatuse liikmetele aastapreemia määramiseks. Eraldise hulka on arvestatud ka kaasnevate maksude kulu.

Viide 9

Omakapital

Aktsiakapital

Aktsiaseltsi aktsiakapital oli 2002. aastal püsivalt 80 miljonit krooni ja koosnes 800 000-st ühte liiki nimelisest lihtaktsiast nimiväärtusega 100 krooni. Aktsiakapital

kujunes ettevõtte loomisel mitterahalise sissemaksena. Kõik aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile.

Vastavalt aktsiaseltsi põhikirjale on aktsiaseltsi miinimumaktsiakapital 80 000 000 krooni ja maksimumaktsiakapital 320 000 000 krooni.

Aktsiate emissiooni ega fondiemissiooni aruandeaastal ei toimunud.

Kohustuslik reservkapital

Kohustuslik reservkapital peab vastavalt Äriseadustikule ja aktsiaseltsi põhikirjale moodustama 10% aktsiakapitalist. Eraldised kohustuslikku reservkapitali suurendamiseks tehakse puhaskasumist aktsionäride üldkoosoleku otsuse alusel. Kohustuslikku reservkapitali ei maksta aktsionäridele välja dividendidena.

2002. aastal eraldati kohustuslikku reservkapitali 1 875 102 krooni 2001. aasta puhaskasumist, millega täideti reservkapitali suurusele kehtestatud nõue.

Dividendid

	2002	2001
Aruandeaastal väljakuulutatud dividendid	70% 2001.a. kasumist e. 39 179 781 krooni	70% 2000.a. kasumist e. 28 232 055 krooni
Aruandeaastal makstud dividendid	39 179 781 krooni	28 232 055 krooni

2002.a puhaskasumi jaotamise ettepanek on kanda kogu kasum eelmiste aastate jaotamata kasumisse ning maksta dividende enne 2002. aastat moodustunud jaotamata kasumist summas 45 000 000 krooni. Ettepaneku kohta teeb otsuse aktsionäride üldkoosolek, mistõttu seda ei ole kajastatud 2002. majandusaasta aruandes kohustusena.

Viide 10

Realiseerimise netokäive

Realiseerimise netokäive riikide lõikes

	Riik	2002	2001
1	Soome	20 484 174	20 899 795
2	Jaapan	14 914 536	13 470 513
3	Eesti	12 096 584	9 964 049
4	Venemaa	11 525 437	10 458 758
5	Saksamaa	11 359 300	9 381 968
6	Hongkong	10 104 670	9 098 845
7	Holland	9 477 575	9 698 051
8	Suurbritannia	9 350 219	13 103 317
9	Rootsi	7 398 304	5 597 292
10	Prantsusmaa	7 173 494	6 539 657
11	Korea	6 427 069	4 377 404
12	Hiina	5 798 261	4 296 151
13	Läti	4 594 794	4 434 656
14	Austria	2 070 799	1 757 805
15	Šveits	1 786 711	3 365 808
16	Poola	1 363 031	1 330 598
17	Leedu	1 020 979	927 455
	Ülejäänud 48 riiki (2001.a. 44 riiki)	4 024 456	3 912 718
	Kokku:	140 970 395	132 614 842

Realiseerimise netokäive teenuste lõikes

Teenuse liik	2002	2001
Navigatsiooniteenus	137 981 558	130 959 970
Terminali navigatsiooniteenus	10 679 674	8 527 011
Marsruudi navigatsiooniteenus	127 301 885	122 432 959
AIP-trükised	104 567	29 295
Konsultatsiooniteenus	1 714 717	560 383
Lennuki rent	364 588	364 133
Ehitusjärelvalve	81 580	30 600
Muud teenused	723 384	670 461
Kokku:	140 970 395	132 614 842

Marsruudi navigatsiooniteenusest saadud realisatsioonist 120,9 miljonit krooni moodustas teenuse osutamine ülelendudele ja 6,4 miljonit krooni teenuse osutamine Tallinnas maanduvatele õhusõidukitele. Aastal 2001 olid vastavad näitajad 116,1 miljonit krooni ja 6,3 miljonit krooni.

Viide 11

Rent

Aktsiaselts rentnikuna:

Vastavalt lepingute majanduslikule sisule on Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsis sõlmitud kõik sõidukite rendilepingud kajastatud kasutusrendina. Aktsiaseltsil oli aasta alguses sõlmitud kasutusrendi lepingud üheksa sõiduauto, ühe veoauto ja kahe väikebussi kasutamiseks. Rendilepingute pikkuseks on 3-4 aastat. Aasta lõpus oli kehtivaid kasutusrendi lepinguid 9 sõiduauto, ühe veoauto ja kahe väikebussi kasutamiseks. Ettevõtte puudub kohustus sõidukid rendiperioodi lõppedes välja osta. Kuigi ettevõtte on lepingujärgne õigus sõiduk rendiperioodil välja osta, ei ole seda praktiseeritud ning juhatus ei näe seda ette ka olemasolevate lepingute lõppemise korral. Rendimakseid on aruandeperioodil tasutud alljärgnevalt:

	Aruandeperioodil makstud rendimaksed	
Ettevõtte nimetus	2002	2001
Hoiupanga Liisingu AS	181 131	323 448
AS Hansa Liising Eesti	541 703	426 574
Kokku:	722 834	750 022

2003. aastal lõpevad 5 sõiduki rendilepingud, mille asemele on kavas sõlmida uued kasutusrendi lepingud. Kuna kasutusrendil olevate sõidukite arv püsib stabiilsena ka tulevikus, siis püsivad samas suurusjärgus ka järgnevate aastate rendimaksed.

Aktsiaseltsil on sõlmitud Tallinna Lennujaamaga rendileping lennuinfo teadete büroo ruumide rentimiseks. 2002. aastal tasuti ruumide rendi eest AS Tallinna Lennujaamale 347 400 krooni (2001. aastal samuti 347 400 krooni). Järgnevate aastate jooksul ei näe rentimises ette muudatusi.

Aktsiaseltsi rendileandjana:

Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts on rendile andnud varasid alljärgnevalt:

Põhivara liik	Soetus- maksumus	Akumuleeritud kulum		Aruande- perioodi kulum	Jääk- väärtus 31.12.02	Kasutus- rendina saadud tulu 2002	Kasutus- rendina saadud tulu 2001
		31.12.02	sh. allahindlus				
Masina- ja seadmed	7 873 429	7 123 026	4 443 594	152 352	750 403	152 542	152 542
Muu inventar	2 197 732	421 222		109 884	1 776 510	364 588	364 133

Aruandeperioodil rendile antud põhivarade allahindlust ei esinenud. Järgmistel aastatel püsivad renditulud samas suurusjärgus.

Viide 12

Mitmesugused tegevuskulud

	2002	2001
Koolituskulud	3 461 724	2 926 165
Kindlustuskulud	2 517 562	2 443 596
Lähetuskulud	2 246 883	2 599 405
Meteoinformatsioon	2 029 509	78 715
Kommunikatsioonikulud	1 905 302	1 987 626
Rendikulud	1 150 583	1 184 532
Teenused	1 052 391	2 286 371
Seadmete hooldekulud	961 821	736 993
Julgestuskulud	829 691	857 596
Hoonete, ruumide, rajatiste korrashoid	817 814	1 221 514
Seadmete eksploatatsioonikulu	766 095	1 299 280
Muud	1 449 668	1 332 307
Kokku:	19 189 043	18 954 100

Viide 13

Rahavoogude aruanne

Real "Tasutud materiaalse põhivara eest" näidatud summa koosneb peamiselt Thales ATM-ile uue lennujuhtimissüsteemi eest tasutud summast (22,3 miljonit krooni). Lennujuhtimissüsteem võeti raamatupidamises arvele juba 2001. aastal.

Tingimuslikud kohustused

Ettevõtte jaotamata kasum seisuga 31.12.2002 moodustas 149 219 797 krooni. Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 34 940 579 krooni, seega netodividendidena oleks võimalik välja maksta 114 278 218 krooni.

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavate netodividendide ja 2003. aasta kasumiaruandes kajastatava dividendide tulumaksu kulu summa ei või ületada jaotuskõlbliku kasumit seisuga 31.12.2002.

Tehingud seotud osapooltega

Kolmeliikmelise juhatuse tasud koos tegevjuhi tasuga ning sotsiaalmaksuga olid 2,5 miljonit krooni, kuueliikmelise nõukogu tasud koos sotsiaalmaksuga olid 796 tuhat krooni.

Vastavalt juhatuse liikmetega sõlmitud teenistuslepingutele on ettevõttel kohustus maksta kompensatsiooni sõltuvalt lepingu lõpetamise alustest juhatuse esimehele nelja kuni kaheksa kuupalga ulatuses ja teistele juhatuse liikmetele kuni kuue kuu juhatuse tasu ulatuses. Kuna selle väljamaksmist ei peeta tõenäoliseks, siis pole eraldist nimetatud hüvitiste maksmiseks moodustatud.

Finantsriskide juhtimine

Aktsiaselts on defineerinud ennast riske vältivaks ettevõtteks. Seetõttu on finantsriskide juhtimiseks välja töötatud finantsriskide juhtimise kord, mis reguleerib järgmiste AS-i majandustegevusega seotud finantsriskide juhtimist: likviidsusrisk, krediidirisk, valuutarisk ja intressirisk. Kapitaliriski juhtimisel arvestatakse Vabariigi Valitsuse määrusi, millega iga-aastaselt määratakse kindlaks omanikule kantavate dividendide määr või summa.

Aktsiaseltsi finantsriskide juhtimisel on tähtsaimad eesmärgid tähtsuse järjekorras:

- likviidsus;
- kapitali säilimine;
- tulu teenimine.

Tuletisinstrumente tohib kasutada ainult riskide maandamiseks.

Likviidsusrisk

Aktsiaseltsil peab olema kolme tööpäeva jooksul rahana kasutatav vähemalt jooksva kuu kassa väljaminekute suurune summa, arvestamata ühekordseid tavalisest oluliselt suuremaid väljaminekuid. Lühiajaliste tähtajaliste investeringute tegemisel peab olema tagatud likviidsus ka ühekordsete tavalisest oluliselt suuremate väljaminekute õigeaegseks tasumiseks.

Krediidirisk

Aktsiaselts kasutab krediidiriski juhtimiseks reitinguagentuuride Moody's ja Standard&Poors reitinguid. Aktsiaseltsi raha paigutamiseks erinevatesse võlainstrumentidesse on kehtestatud miinimumreitingud (*Moody's-e* järgi Baa3 kodumaistel emitentidel ja Aa3 välisriikide emitentidel) ja mahupiirangud (kogurisk ühe emitendi suhtes võib ulatuda maksimaalselt 60%-ni ettevõtte rahalistest vahenditest), samuti on määratletud lubatavad investeerimispiirkonnad (Eesti ja OECD liikmesriigid).

Aktsiaseltsi krediidirisk sisaldab võimalikku kahju, mis tekib äripartnerite suutmatusest täita oma kohustusi. Bilansipäeva seisuga ei olnud ettevõttel teada olulisi suuremaid riske seoses ostjatelt laekumata arvetega (välja arvatud summade osas, mis on kantud ebatõenäoliselt laekuvateks arveteks).

Valuutarisk

Varadest ja kohustustest tulenevad valuutariskid tuleb maandada, kui avatud netopositsioon samas valuutas ületab 1 miljon krooni. Varasid ja kohustusi eurodes

loetakse valuutariski suhtes neutraalseteks varadeks ja kohustusteks. Valuutariski vältimiseks toimub arvete väljastamine valdavas enamuses eurodes (Eesti krooni kurss on euro suhtes fikseeritud 1 EUR = 15,64664 EEK).

Neto realisatsioon		
Valuuta	kroonides	Osakaal
EUR	133 440 110	94,7%
USD	3 540 666	2,5%
EEK	2 303 274	1,6%
SEK	1 686 345	1,2%
Kokku	140 970 395	100,0%

Intressirisk

Ettevõtte kohustused on fikseeritud intressimääraga. Varade intressirisk on maandatud nende hoidmisega lunastustähtajani. Intressiriski võtmine on lubatud investeerimisel rahaturufondidesse, millesse investeerimiseks on seatud mahulised piirangud.

Audiitori järeldusotsus

KPMG Estonia

Ahtri 10A
10151 Tallinn
Estonia
Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777

Audiitori järeldusotsus

Lennuliiklusteeninduse AS aktsionäridele

Oleme auditeerinud lehekülgedel 11 kuni 28 esitatud Lennuliiklusteeninduse AS raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2002, perioodi 1.01.-31.12.2002 kasumiaruannet, rahavoogude aruannet ning aastaaruande lisasid. Raamatupidamise aastaaruande koostamine on ettevõtte juhtkonna kohustus. Meie ülesanne on anda auditi tulemustele tuginedes hinnang raamatupidamise aastaaruande kohta.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, ega raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ja ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi ning seisukohavõttu raamatupidamise aastaaruande esituslaadi suhtes tervikuna. Arvame, et meie audit annab piisava aluse arvamus avaldamiseks raamatupidamise aastaaruande kohta.

Oleme seisukohal, et ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne kajastab kooskõlas rahvusvaheliste raamatupidamise standarditega olulises osas õigesti ja õiglaselt Lennuliiklusteeninduse AS finantsseisundit seisuga 31.12.2002 ning siis lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

Tallinn, 24. märts 2003

AS KPMG Estonia

Marek Sukk
Vannutatud audiitor

Sven Siling
Vannutatud audiitor

Aktsiaselts KPMG Estonia, a company incorporated under the Commercial Code of the Republic of Estonia, is a member of KPMG International, a Swiss association

214927 *

Kasumi jaotamise ettepanek

Juhatus teeb üldkoosolekule ettepaneku jaotada Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsi vaba omakapital alljärgnevalt:

- kanda 2002. majandusaasta kasum 52 829 591 krooni eelmiste aastate jaotamata kasumiks;
- maksta eelmiste aastate jaotamata kasumi arvel dividendidena välja 45 000 000 krooni.

Makstes omanikule 45 000 000 krooni dividende tekib ettevõttel tulumaksu kohustus 12 525 782 krooni ulatuses, mis kajastub 2003. majandusaasta kasumiaruandes.

Jaan Tamm
Juhatuse esimees

Are Piel
Juhatuse liige

Tanel Rautits
Juhatuse liige

Juhatuse ja nõukogu kinnitus majandusaasta aruandele

Juhatus on koostanud 2002. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, audiitori järeldusotsusest ja kasumi jaotamise ettepanekust, läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

_____. 2003
Jaan Tamm
Juhatuse esimees

_____. 2003
Andres Uusma
Nõukogu esimees

_____. 2003
Are Piel
Juhatuse liige

_____. 2003
Christian-Marc Lifländer
Nõukogu liige

_____. 2003
Tanel Rautits
Juhatuse liige

_____. 2003
Hjalmar Liivik
Nõukogu liige

_____. 2003
Mati Paljasma
Nõukogu liige

_____. 2003
Koit Pikaro
Nõukogu liige

_____. 2003
Elmar Truu
Nõukogu liige